Ч. 260 Пятниця 20 падолиста (2 грудня) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(Справи парляментарні. — Значінє їзди ґр. Туна до Будапешту. — Пос. Пферше і N. fr. Presse о ситуациї. — Реформа на Креті. — Ішпанія і Америка).

В палаті панів відбуло ся вчера засїданє, на котрім ухвалено угоду з Японом. Підчас наради зазначив адмірал Штернеґ велику вагу сеї угоди для Австриї, котра мусить шукати нових ринків збуту для свого промислу. Опісля відмовила палата жаданю суду, щоби члена еї кн. Ад. Сапігу ставити перед суд. Додати тут треба, що кн. Ад. Сапігу запізвав перед суд о. Стояловский за то, що князь Сапіга мав бути тим, котрий подав вість до польских ґазет мов би то о. Стояловский порозумівав ся з комендантом варшавскої жандармериї ген. Броком в справі заведеня самостійної народної церкви в польскім королївстві. — Комісия буджетова палати послів ухвалила на вчерашнім засїданю закон о реґуляциї платні для служби державної. Заразом ухвалила комісия резолюцию, взиваючу правительство, щоби оно обезпечило провізоричну службу державну на случай хороби.

З Будапешту доносять, що послїдна подорож ґр. Туна до Будапешту мала на цїли порозуміне з угорским правительством що-до технїчної сторони і що-до провізориї квотової. Що-до першої справи мало настати порозуміне на основі status quo. Мін. др. Кайцль сим разом не їздив до Будапешту, бо був тут вже тамтого тиждня і конферував з угорским президентом міністрів Банфі'м і з міністром фінансів Люкачем.

Пос. Пферше виголосив оногди в Більску (Біліц) бесїду о політичнім положеню, в котрій так каже: Нїмці в Австриї мусять раз поставити собі ясно, чи межи ними єсть яка спільність політичних цїлий, котра сягає поза хвилеву оборону національних напастий. Коли межи Нїмцями нема такої спільности, тогди не можна числити на політичні успіхи. Супротив економічних велитів як Росия, Анґлїя і Америка, відокремлене малої области економічної показуєсь шкідливим і якесь сполучене середно-европейских держав єсть конечним. Митовий союз Австриї з Угорщиною, котрий не виключає митового союза з Німеччиною, єсть отже економічною конечностию, все одно чи спільність армії позістане чи нї. Але та конечність єсть для Австриї. Нїмецка партия поступова бажає дуже угоди з Угорщиною, але лиш справедливої угоди, длятого она виступить всїма способами против теперішних предложень. Бесїдник виступив відтак против становища нїмецких клерикалів, котрі сполучили ся з молодоческою партиєю, що держить ся борбою о ческе право державне.

N. fr. Presse заповідає, що вже ві второк покажуть ся наслїдки того, що засїданє відрочено і комісиї для нагани не дано можности здати справу до 24 годин; покаже ся то, скоро стануть на порядку дневнім предложеня угодові і о провізориї буджетовій. Згадана ґазета по своему доказує, що таке поступоване більшости мало хиба то на цїли, щоби викликати наслїдки і осягнути причину до примінюваня §. 14-го.

З Константинополя доносять до Köln. Ztg., що чотири великі державы поставили кн. Юриеви при его іменованю старшим комісарем Крети такі виразні условія: Передовсїм мусить князь признати верховну власть султана, котрої знаком буде вивішена турецка хоругов в однім укріпленім місци; відтак має він скликати народні збори до виготовленя конституциї забезпечуючої свободу віри. Місия князя має значінє лиш на три роки. Ті чотири міліони, які хотять держави позичити Креті, мають служити на покрите видатків урядженя адмінїстрациї і зорґанізоване жандармериї.

З Вашінґтону доносять, що позаяк Ішпанїя приняла американьскі условія мира, постановлено розпустити 30 до 40.000 войска, але военні сили на Филипинах не будуть зменшені. — Ішпаньска праса звертає увагу Німеччини і Анґлиї на то, що громада островів Сулю не творить части Филипиньских островів і що згадані державы мають від 1877 право вести на тих островах вільну торговлю; згадані державы повинні длятого запротестувати против претенсий Сполучених Держав.

Новинки.

Львів дня 1-го грудня 1898.

— Ювілей Є. В. Цісаря. З нагоди ювілею Є. В. Цїсаря Франц Йосифа І. відбудуть ся завтра торжественні богослуженя у всїх трех львівских катедрах, а то: в катедрі сьв. Юра о годині $8^1/_2$ а в латиньскій і вірменьскій о 9-ій перед полуднем. Зараз по богослуженях Є. Е. п. Намістник буде приймати на торжественній авдиенциї в палатї Намістництва власти, представительства, корпорациї, стоварищеня і т. ин., що прибудуть зложити поклін і желаня для Монарха. О годині 11-ій перед полуднем у великій сали палати Намістництва відбуде ся торжественне роздаване ювілейних

---

5)

Дещо з технїки.

II.

Машина до літаня і літане за помочию крил. — Літаюче орло Гірама Максіма. — Машина до літаня проф. Лянґлїя. — Як літав Лїлїенталь? — „Авіон" Адера.

(Дальше).

З всїляких машин придумуваних до лїтаня, заслугує на найбільшу увагу машина славного винахiдця Гірама Максіма або „літаюче орло" як еї свого часу загально називано. Максім, з роду Американець був первістно звичайним собі колодієм, робив вози, але через самоуку так вnобразував ся, що взяв ся виробляти всїлякі машини і став ся винахiдцем, звістним найбільше з того, що придумав автоматичну мітрайлезу, котру заведено свого часу бодай на пробу майже у всїх більших державах. Максім доробив ся своїми винаходами великого майна а маючи гроші взяв ся придумувати спосіб до лїтаня у воздусї. Він був того погляду, що лиш машиною буде можна лїтати, отже й зробив з великим коштом таку машину, котру задля того, що она мала летїти запомочию похилої площі подібно як орло, названо також „літаючим орлом", хоч она своєю будовою і своєю конструкциєю анї трошки не нагадувала звістної хлопячої забавки. Лїтаюче орло Максіма виглядало в загальних чертах ось так:

На підставі уставленій на колесах містила ся на переді парова машина, котра важила 600 фунтів; воду в машинї огрівало ся нафтою, а до того був зроблений такий прилад, котрий сам собі помпував єї з резервоара, переміняв в пару і пускав під котел з водою де она горіла. Цїлий той прилад — підстава на колесах, машина і місце обчислене для трох людий були вкриті великою площею з бальонового полотна, розпятого в рамах. Площа та була нахилена на 7 і чверть степеня. Крім тої площі була ще друга середна, кілька бічних і з обох боків цїлого приладу крила або радше махи. Всї похилені площі разом мали 5400 квадр. стіп і як свого часу говорено, могли двигнути 10.000 фунтів. Парова машина могла змістити в собі 1200 фунтів води і мала силу 363 коний. Цїлий той прилад, котрий, як говорено, міг зробити на годину 40 миль анґлїйских (10 наших) коштував не менше лиш 244.800 зр.

Прийшло до проби. Максім казав уставити шини, по котрих би его прилад міг розбігати ся а для безпечности казав ще попад тими стїнами уставити косо в гору шину безпечности. Пущено машину в рух; прилад до лїтаня став насамперед котити ся колесами по долїшних шинах, але чим більше розбігав ся, тим більше горішна похила площа ловила вітер і піднимала цїлий прилад. Наконець прилад вихопив ся з долїшних шин, підлетїв в гору під горішну шину, але за хвильку вдарив в ню з такою силою, що розірвав єї, полетів ще трохи дальше і упав на сїножать та розбив ся на кусні.

З приладом Максіма вийшло на таке, як з тим недужим, на котрім лїкар робив операцию: операция удала ся, але недужий помер. Максім показав на своїм приладї, що похила площа може підлетїти у воздух але й більше нїчого. Цїла проба показала хиба лиш то, що як можна рукою підкинути н. пр. кружок, котрий посуваючись косо у воздусї нїби летить, так можна так само і більшу похилу площу замість рукою пустити машиною у воздух, а она підлїтаючи може потягнути і якийсь тягар за собою. Машина Максіма була, що правда дуже штучно придумана, але „машиною до лїтаня" она не була, хоч нїби літала. Хто би відважив ся такою машиною лїтати міг би так само сповнити і ту фантазию Верна, після котрої якийсь цїкавий дає ся набити в армату і летить відтак в кули до місяця. Говорено свого часу, що Максім думає ще раз зробити таку машину до лїтаня, але вже уліпшену, однакож доси о тім нечувати нїчого. Здає ся, що перша ориґінальна реклама для него випала трохи за дорого.

Иншу і під деяким взглядом трохи практичнїйшу машину до лїтаня придумав був

медалів. В тій цїли зберуть ся там урядники політичні, рада шкільна краєва, урядники скарбові, професори унїверситету, полїтехніки, академії ветеринарії та середних шкіл. Тут одержать також медаль, о скілько їм его признають, замешкалі у Львові давнїйші цивільні урядники державні, без огляду на то, до якого уряду належали. Для того й они мають о згаданій годинї явити ся в Намістництві. Хто не прибуде лично на то торжество, буде міг відобрати собі медаль в слїдуючих днях в бюрах Президиї Намістництва. — Рада Видїлу краєвого ухвалила замкнути дня 2-го грудня всї бюра з причини ювилею та взяти громадну участь в торжественім богослуженю в катедрі, дальше зложити на руки Є. Е. п. Намістника ґр. Льва Пінїньского желаня і заяву преданности для Є. В. Цїсаря. Урядники Видїлу краєвого також возьмуть участь в богослуженю. Будинок соймовий буде завтра прибраний хоругвами а вечером ілюмінований.

— Іменованя. П. Мінїстер скарбу іменував ґеометрів II-ої кляси: Евг. Глюзиньского, Мих. Шварца і Йос. Хшановского ґеометрами I-ої кляси.

— Є. Е. п. Намістник ґр. Лев Пінїньский повернув з Кракова до Львова.

— Ц. к. краєва Рада шкільна ухвалила між иншими на засїданю з дня 28-го падолиста с. р.: 1) Іменувати учителями в народних школах: Ам. Завадску старшою учителькою 5-кл. школи женьской в Добромили, Андр. Яхимяка молодшим учителем 5-кл. школи мужеской в Андрихові; 2) перемінити від 1-ого вересня 1899 однокласові народні школи: в Псарах, рогатиньского повіта, в Вороблевичах, дрогобицкого повіта, в Куровичах і Гаях тернопільских, тернопільского повіта, в Викторові, станиславівского повіта і в Яксманичах перемиского повіта на двоклясові.

— Просьвітнє віче. Для звеличаня 50-лїтного ювилею панованя Цїсаря, устроює бобрецка філїя „Просьвіти" дня 2-го грудня просьвітнє віче. Рано о 10-ій годинї відбуде ся богослуженє в парохіяльній церкві, а о годинї 1-ій з полудня розпічне ся збір в салї ради повітової.

— Нові уряди почтові з звичайним обсягом дїланя увійдуть в житє з днем 1-го грудня с. р. в Никловичах, мостиского повіта і в Мильнім, брідского повіта.

— Філїя віденьского ц. к. бюра телеґрафічного і кореспонденцийного отворена з нинїшним днем у Львові. Заряд бюра віддано членам редакциї Gazet-и Lwowsk-ої пп. др. Ад. Бепьковскому і Казим. Зельоної. Для львівскої публики може філїя віддати велику прислугу, бо улекшить читанє телеґрафічних денеш і в тих годинах, коли не виходять дневники. У Львові, як звістно, появляють ся дневники між 7-ою а 8-ою годиною рано та між 3-ою а 6-ою вечером. Тимчасом поза сими годинами дїє ся богато річий в сьвітї, про котрі варто би зараз дізнати ся, а тимчасом треба пів доби ждати, доки не появлять ся часописи. Отже новозасноване бюро має задачу повідомлювати публику кілька разів на день, в годинах, коли не виходять ґазети, телеграмами о найновійших подіях в сьвітї. По великих містах передплачують ті телеграми з кореспонденцийного бюра публичні льокалї, як каварні і ресторациї і публика, що відвідує ті льокалї пр. о 10, 11 або 12-ій годинї в ночи, довідує ся зараз о тім, що в сьвітї дїє ся.

— Фундация для ремісників. Сего року входить в житє фундация пок. Фелїциї Мариї з Ґолїєвских Чарковскої для ремісників галицких. Як звістно, ся панї (проживавша в Парижи) призначила була за житя на ту цїль 100.000 зр., а пізнїйше 200.000 зр., що мали виплатити ся по її смерти. Она померла 1893 р., а її спадкоємець ординат Чарковский зложив доси на рахунок тої записаної суми 140.000 зр. По оплатї правних належитостий, а з другої сторони по долученю процентів капітал фундациї виносить вже тепер 247.000 зр. і на основі того капіталу фундация тепер входить в житє. Чистий дохід має дїлити ся на дві пайки: на стипендиї ремісничі і на позички на отворюванє самостійних робітень — для кандидатів до фахів ремісничих і промислових.

— Огнї. Передвчера, о 5-тій годинї рано, вибух огонь в Знесїню, за жовківскою рогачкою під Львовом, в дестилярни нафти Мар. Ляндесберґа, начальника громади Знесїнє, і знищив дах тої дестилярнї, та зробив значну шкоду. Шкода була обезпечена. Огонь вибух від саджі, що займила ся в коминї. — В ночи з дня 26 на 27 с. м. погоріла в Долинї гута сільна, а то всї фабричні будинки, величезні припаси дерева, заряд продажи соли, мешканя урядників, з виїмком будинку, де містила ся канцелярия заряду. Огонь пішов з кузнї, положеної недалеко гути, а сильний вітер переніс поломінь на дахи салїнарних будинків. Шкода має бути дуже велика, кажуть, що доходить до 180 тисячів зр. Про той пожар пишуть до „Дїла": В суботу дня 26 с. м., перед 9 годиною вечером, вибух огонь в необезпеченій хатї коваля Лямберґера. Вітер був дуже сильний, так, що огонь огорнув зараз сусїдних пять хат, відтак перекинув ся через дорогу на будинки салїнарні, віддалені 200 кроків від хат горючих. В однїй хвили станула в полуминї девять домів фабричних салїнарних, три мешкальні будинки урядників салїнарних враз із стайнями і 2500 клепок дров букових, що знаходились на площи салїнарній. Площа салїнарна, на котрій находились будинки і склад дерева, обіймає 12 моргів. Напротив салїн стояли два будинки сторожи фінансової і також згоріли. Касу салїнарну уратовано. Відтак огонь перепіс ся на передмістє „Загірє" і там згоріли три обезпечені хати господарів. Шкоду, яку потерпіла салїна, обчисляють на пів міліона. Нїчого з машин салїнарних, ані зі складу соли не дало ся уратувати До сто робітників салїнарних (надетатових, без декрету) зістало без хлїба. — Вітер був такий великий, що іскри і горючі колоди несло аж до села Рахинї, віддаленого сїм кільометрів від Долини, а на згарищи навіть попіл не полишив ся. Погорілі будинки буля обезпечені в Краківскім товаристві. Приладів ратунковых єсть в Долинї дуже мало, а і ті попсовані, а ще в додатку поліцияиг, котрий мав ключ від шопи з сикавками, десь підчас огню заховав ся, так, що его допевра за годину відшукано. Акциї ратункової майже не було, хотяй салїни знаходять ся в серединї міста. Велику прислугу учинив долиньским міщанам війт з Надієва, Дяків, що з пятьдесятьма людьми прибув і не допустив огню на передмістях, де вже в кількох місцях дахи займали ся.

Штука, наука і лїтература.

— Лїтературно-Науковий Вістник, книжка одинайцята за падолист 1898 р. — Зміст: *Великі роковини,* прольоґ Івана Франка. *Шевченко про Котляревского.* Виривки з повісти Шевченка: „Близнюки". *На полях,* нарис Ольги Кобилянської. *Самотою на чужинї,* поезиї А. Кримского. *На селї,* повість М. Школиченка. *З татарских леґенд Д. Маміна Сибиряка:* Баймаган. *Американьский претендент,* повість Марк-Твайна (глави XX—XXII). *Осїнне сонце,* поезия Л. Якобовского. *Українсько-руське лїтературне відродженє в історичнім розвою українсько-руского народу,* — відчит проф. Мих. Грушевского. *Перше виданя Енеїди.* — М. Грушевского (з портретом І Котляревского і заголовком першого виданя Енеїди). *Котляревский і його Енеїда,* відчит проф. др. Смаль-Стоцкого. *Ювилей відродженя українсько-руского письменьства. Ювилей 25-лїтної лїтературної дїяльности др-а. Івана Франка* (з портретом Івана Франка). *Із чужих лїтератур.* (Новини российскої лїтератури: Л. Толстой; Чехов; Боборикін: Мамін Сибиряк й инші „сибиряки"; Потапенко; Микулич; Горький; ювилей Белїньского). — Мих Грушевского. *Перша руська вистава штуки* — Івана Труша. Хроніка і бі-

---

другий Американець, проф. Лянґлї у Вашінґтонї. Він зробив модель машини до лїтаня, котру також мала порушати парова машина і пуетив его коло устя ріки Потомак. Модель той лїтав дїйстно. Маленька, уміщена на нїм парова машина гнала ним против вітру з такою скоростию, що він зробив за минуту і 45 секунд 1600 метрів, значить ся більше як 50 кільометрів на годину. При тім наставив він керму на човенци так, що той воздушний корабель, перелетївши понад недалекий ліс, вернув назад зовсїм близько до корабля на ріці, з котрого Лянблї его пустив. Ся машина до лїтаня виглядала як би подовгасто-кругле човенце; на нїм в задній части була уставлена парова машина, котра обертала вітромахи, уставлені по обох боках човенця близше до переду. На переді човенця перед вітромахами були уставлені вітрила так, що вітромахи робячи вітер, не лиш самі вже порушали човенце і сунули наперед, але ще й заганяли вітер під вітрила, надували їх і сунули човенце тим скорше. По заду човенця була керма, котру можна було після вподоби наставити. Цїла ся машина мала дїйстний вид корабля, і длятого можна би її сьміло назвати воздушним кораблем.

Всї машини до лїтаня, які доси роблено, не вийшли поза стадиюм проб і моделїв; анї одна не показала ся практичною до лїтаня, хоч всї, з котрими роблено проби, показали, що можуть через якийсь час уносити ся у воздусї. В чім же та непридатність до лїтаня „машин до лїтаня?" Відповідь на то дуже легка і проста. Чоловік, коли плаває на водї, може на хвильку витягнути ся на нїй, спочити, вода его держить сама і не дає єму потонути; аж коли він зміркує, що міг би, лежачи так на водї дістати ся в некористне положенє, надає собі руками і ногами нового руху, і знов виринає верх води. До того треба лиш певного способу і відваги, але також скорої сьвідомости потреби зміненя положеня і виконаня відповідного руху. Кому того всего не стає, той топить ся, хоч як звістно, вода може удержати чоловіка. То само лиш в ще більшій мірі дїє ся з птицею у воздусї. Буває хвиля, коли птиця мусить удержати ся на воздусї, не виконуючи безпосередно нїякого руху. Видимо нераз, як н. пр. бузьки або половики нїби зависають у воздусї з розложеними крилами. Они не рушають ними; воздух сам їх держить на собі. Навіть в такім случаю, коли птиця спадає з воздуха мов стрілою, спускає ся она на воздух і сама не робить нїчого; она нїби поринає у воздусї так само як чоловік у водї. До того має она не лиш потрібну відвагу, але й повну сьвідомість своєї сили та знає способи; в однїй малесенькій частинї секунди може она зробити рух, котрий надасть їй певности і безпечности у воздусї, она може в нїм зависнути хвилево, пристанути, відпочити. Того всего машина до лїтаня не може зробити. Она не може в своїм летї анї на хвильку задержати са, бо в противнім случаю мусїв би весь її дотеперішний рух змінити ся на зовсїм инший і мусїла би нехибно настати катастрофа. То ще не значить нїчого, що чоловік сидить на машинї і керує нею. Він не міг би її нїяк застановити хоч би лиш на хвильку і зависнути у воздусї, бо его машина набрала би зараз зовсїм иншого руху, котрий він не міг би вже опанувати. Иншими словами значить то: машина до лїтаня єсть супротив воздуха мертвим тїлом, тим, чим камінь супротив води; межи нею а воздухом брак природної звязи. Ту звязь міг би їй надавати лиш чоловік, але що він в сїм случаю стає ся лиш посередником межи машиною а воздухом, то треба би аж якогось часу, щоби він завів ту звязь; він би мусїв насамперед видїти або відчути потребу тої звязи а відтак завести її. Але межи самою потребою а її спостереженем а відтак сповненем тої потреби уплинуло би стілько часу, що вся его робота прийшла би вже за пізно. Отсе причина, задля якої нїяка машина до лїтаня, хоч би й як штучно і мудро обдумана, не послужить чоловікови до лїтаня у воздусї. На то однакож, як здає ся, всї винахідцї не звертають уваги.

Инше дїло з бальоном. Межи ним а воздухом єсть природна звязь; чоловік не стає тут посередником, лиш старає ся використати ту звязь для себе. Бальон зависає сам від себ у воздусї, чи би чоловік того хотїв чи не хотїв, бо таке єсть правило природи. Чоловік, пускаючись бальоном у воздух, знає, що він при впрочім нормальних відносинах мусить десь зависнути у воздусї; він знає, що бальон его не пустить. То додає єму відваги, дає єму точку опори у воздусї, дає єму час до розваги і до виконаня такого руху, котрий або би посунув его дальше чи висше, або спустив безпечно назад на землю. Навіть в такім случаю, коли-б несподївано грозила катастрофа, коли-б бальон н. пр. пук, чоловік ще не зовсїм мусить уважати ся за пропавшого, бо підчас лету бальоном увага его не мусить бути на то звернена,

бліографія. — До сеї книжки долучені запросини до передплати Літературно-Наукового Вістника. В сих запросинах пише редакция „Вістника“ від себа таке:

Не зважаючи на численні перешкоди, на апатию громади, на непевність, майже припадковість нашої літературної продукциї наслідком того, що наші писателї, розкинені по широких просторах, працюють без спільного порозуміня і звичайно мусять добивати ся шматка хліба зовсім иньшою, не літературною працею, — не зважаючи врешті на сумні досьвіди, зроблені з „Зорею“, що могла держати ся тілько завдяки значним материяльним жертвам, Наукове товариство ім. Шевченка приступило з кінцем 1897 р. до видавання поважного літературно-наукового місячника, видаваного на взір заграничних „Revues“. Програму видання в прирівнаню до „Зорі“ розширено дуже значно. Заведено переклади визначнїйших творів з чужих літератур, а надто обік критичних розборів усего виднїйшого в нашій літературі, також огляди і студиї про виднїйших чужих писателїв, про нові напрями в сучасній творчости, в сучасній думці і в сучасних суспільних змаганях... Редакцийний комітет докладав усяких заходів, щоби приєднати для „Лїт.-Наук. Вістника“ як найбільше письменьских сил чи то з ряду наших старших, заслужених уже, чи з поміж молодших, навіть початкових, а талановитих письменників.

Перший рік видавництва „Літературно-наукового Вістника“ сьвідчить найлїпше про успіх тих заходів. В чотирох великих томах (12 книжках, кожда по 180—200 сторін друку) подано читачам за дуже низку цїну 8 зр. коло 140 аркушів друку, а в них звиш 50 більших і меньших оповідань, звиш 70 поезий, дві драми і 1 комедию; в літературно-науковій части подано 11 детальних характеристик дїяльности ріжних наших і чужих писателїв, чотири статї загального критично-естетичного змісту, 16 критичних розборів ріжних новинок нашої літератури, 4 працї наукові (з історії і суспільного житя), кілька справоздань з наукових і культурних подій і таке инше. Взагалї поміщено в першім роцї Лїт. наук. Вістника коло 170 більших або менших праць, а з них 40 перекладених, а решта зовсїм більменш оригінальних. В працї над Л. Н. Вістником взяло участь 41 наших писателїв і писательок, а надто тут подано переклади твори 27 писателїв і писательок чужомовних. Що й якість тих праць не приносить сорому нашому письменьству, се доказує факт, що деякі з них дочекали ся вже перекладу на инші мови, про иньші з похвалами заговорила критика, тай цїле видане нераз підложено безстронними людьми як сьвідоцтво серіозної лїтературної працї серед нашого народа, як один із красних актів у ювілейнім роцї столїтя нашого національного відродженя.

А дальше сказано: З правдивим вдоволенем повинні ми піднести, що наша громада, особливо та її не дуже широка частина, що щиро прихиляєть ся до нашої національної ідеї, повитала „Вістник“ радо. „Лїт. наук. Вістник“ став першим лїтературно-науковим органом в нашій літературі, котрий в першім роцї свойого істнованя здобув собі на стілько передплатників, що зможе покрити кошти друку і скромні кошти редакциї. Підносимо се як великий здобуток, хоч в прирівнаню до того, як стоять такі видавництва у инших народів, се значить ледво перший реальний крок. Наше видане, на жаль, зовсїм не стоїть ще так сьвітло, щоби могло подумати про уплату бодай скромного гонорара для всїх, або хоч для самих незаможних писателїв, або щоби могло подумати про розширене свойого обему чи своєї програми.

Від нашої громади залежати буде дальший і успішнїйший розвій сего видання. Запрошуючи всїх, кому дорогий зріст нашого слова, нашої місиї, нашої національної творчости до передплати на „Лїтературно-науковий Вістник“, комітет висловлює надію, що та передплата на 1899 рік буде численнїйша і точнїйша, нїж була на 1898 р., що наш журнал знайдеть ся в кождій інтелїгентній родинї, яка може здобути ся на сей маленький видаток, а ще не вирікла ся свого народа.

Господарство, промисл і торговля.

Торг збіжевий.

Львів дня 30 падолиста: Пшениця 9·— до 9·30 зр.; жито 7·50 до 7·80; ячмінь броварний 6·50 до 7·50; ячмінь пашний 5·75 до 6·—; овес 6·50 до 6·80; ріпак 11·— до 11·25; горох 6·75 до 9·—; вика 0·— до 0·—; насїнє льняне —·— до —·—; сїмя конопельне —·— до —·—; біб —·— до —·—; бобик 0·— до 0·—; гречка —·— до —·—; конюшина червона галицка 48·— до 55·—; шведска —·— до —·—; біла 38·— до 46·—; тимотка 17·50 до 20·—; ганиж —·— до —·—; кукуруза стара 5·75 до 6·—; нова 5·20 до 5·70; хміль —·— до —·—.

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць державних** оголошує: — З днем 1 грудня с. р. отвирає ся часть шляху Борщів—Іване пусте зелїзницї льокальної Тересин—Іване пусте зі стациями Волківцї, Турильче, Сермаківка і Іване пусте. Всї ті стациї уряджено для руху загального.

Курс львівский.

Дня 30 падолиста 1898.	пла-тять	жа-дають
	зр. кр.	зр. кр.
I. Акциї за штуку		
Банку гіпот. гал. по 200 зр. . . .	372·—	383·—
Банку кред. гал. по 200 зр. . .	200·—	210·—
Зелїз. Львів-Чернів.-Яси	290·—	291·—
Акциї гарбарнї Ряшів	205·—	212·—
Акциї фабр. Липиньского в Сяноку.	260·—	265·—
II. Листи заставні за 100 зр.		
Банку гіпот. 4% корон	96.50	97·20
Банку гіпот. 5% преміов.	110·—	110·70
Банку гіпот. 4½%	100·00	100·70
4½% листи застав. Банку краєв.	100.80	101·50
4% листи застав. Банку краєв. .	98·—	98·70
Листи застав. Тов. кред. 4% . .	97·30	98·00
„ „ 4% льос. в 41 лїт.	97·30	98·00
„ „ 4% льос. в 56 лїт.	95·20	95·90
III. Облїґи за 100 зр.		
Пропінацийні гал.	97·50	98·20
Облїґи ком. Банку кр. 5% II ем.	102·50	—·—
„ „ „ „ 4½%	100·50	101·20
Зелїз. льокаль. „ 4% по 200 кор.	97·50	98·20
Позичка краєв. з 1873 по 6%	104·—	—·—
„ „ 4% по 200 кор.	96·70	97·40
„ м. Львова 4% по 200 кор.	94·50	95·20
IV. Льоси.		
Міста Кракова	27·50	28·50
Міста Станиславова	51·—	—·—
Австр. червон. хреста (Курс віденьский)	19·30	19·00
Угорскі черв. хреста (Курс віденьский)	10·50	11·—
Італ. черв. хреста (Курс віденьский)	11·—	12·—
Архікн. Рудольфа (Курс віденьский)	25·50	26·50
Базилїка (Курс віденьский)	6·50	7·—
Joszif (Курс віденьский)	3·70	4·40
Сербскі табакові (Курс віденьский)	4·25	5·25
V. Монети.		
Дукат цїсарский	5·65	5·75
Рубель паперовий	1·27	1·28
100 марок нїмецких	58·80	59·20
Доляр америк.	2·40	2·50

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 1 грудня. Є. Вел. Цїсар виїхав нинї в полудне, о 1 год. з Архікняг. Ґізелею до Валензе, куди приїде також Архікнягиня-вдовиця Стефанія з донькою.

Відень 1 грудня. Роблять тут мимо жалоби величезні приготовленя до завтрішного торжества ювилейного.

Берлин 1 грудня. Нинї відбуде ся торжественний вїзд цїсаря і цїсаревої до Берлина. Перед брамою бранденбурґскою повитають їх репрезентанти войскові а в самій брамі власти міскі.

Париж 1 грудня. Figaro доносить, що трибунал касацийний велїв в послїдних днях зробити важну ревізию домову. „Gaulois“ нотує чутку, що ґр. Мінстер буде документ petit bleu реклямувати яко належачий до нїмецкої амбасади.

Льондон 1 грудня. З Одеси доносять, що російскі ґарнізони в Хинї мають бути дуже значно збільшені. В Порт Артурі має бути ґарнізон збільшений до 50.000 а в Талїєнванї до 10.000 вояків.

Пекін 1 грудня. Ві второк прибув тут віддїл моряків з американьского парохода „Бостон“, призначений до стереженя посольства Сполучених держав.

Льондон 1 грудня. Daily Mail доносить, що на однім пароходї, котрий прибув до Каіро, занедужав якийсь пасажир на джуму.

щоби удержувати заедно рух бальона, але щоби той рух відповідно використати, позаяк бальон летить силою природи. Противно маєсь річ з машинами до лїтаня. Там мусить чоловік заедно уважати на машину, бо єї жене людска штука а не сила природи. Коли чоловік пускаєсь у воздух бальоном, то використовує силу природи; коли же хоче лїтати машиною, то хоче штукою доказати штуки і зробити щось против правила природи. Маючи се все на увазї можна напевно сказати, що самими машинами до лїтаня не будуть люди нїколи лїтати. Машина до лїтаня то „perpetuum mobile“ у воздушній плавбі.

Инакше має ся дїло з лїтанем за помочию крил. Таке лїтане єсть вже скорше можливе. А длячого? Бо чоловік, що хоче крилами лїтати, шукає безпосередної звязи між собою а воздухом. Він хоче безпосередно визискувати силу природи. Цїла трудність не так в будові крил і в рухах ними, як у вишуканю звязи між воздухом а чоловіком. Але й тут показує ся, що чоловік не може знайти безпосередної звязи, мусить конче опирати ся на посередній, на крилах. І знов показує ся то само, що при машинї до лїтаня: чоловік що лїтав би крилами міг би бути лиш посередником межи крилами а воздухом. У птиць єсть на відворот: там крила суть посередниками межи воздухом а птицею. Цїле змагане чоловіка, щоби лїтати крилами, може отже стреміти лиш до того, щоби не бути посередником між воздухом а крилами, бо в такім случаю не міг би так само лїтати крилами як і машиною, але щоби зробити крила посередником між собою а воздухом. Щоби же то стало ся, мусить чоловік старати ся як найбільше зближити крила до себе, мусить старати ся порушати ними силою своїх мушкулів, скоротити як найбільше час межи своєю волею а рухом крил і на відворот мимовільний рух крил принимати як найскорше до своєї сьвідомости і зараз реаґувати на него. Се очевидно річ не так легка, а в деяких случаях таки зовсїм неможлива, бо прецї і крила позістануть все-таки мертвою машиною. Ріжниця між ними а машиною до лїтаня єсть лиш та, що они стоять в далеко тїснїйшій звязи з чоловіком, як згадані машини і що мотором для них єсть сам чоловік а не якийсь паровий бензиновий або електричний мотор. В такім же случаю, коли крилами має порушати якийсь инший мотор а не безпосередно сила чоловіка, тратять они свою тїснїйшу звязь з чоловіком і стають ся майже тим самим що й кожда инша машина до лїтаня, хоч межи ними а воздухом повістає все ще якась маленька звязь.

Тїсну звязь крил з собою може чоловік збільшити дуже значно через довгу і систематичну вправу, через надане крилам певних форм і штучних механїзмів збільшаючих їх силу і улекшаючих рушане ними та остаточно може довести до того, до чого довів звістний свого часу і померший перед кількома роками лїтач Лїлїєнталь. Чоловік зможе тогди лїтати досить свобідно і безпечно та виконувати той рух через довший час і на довшім просторі; але все-таки таке лїтане позістане лиш що так сказено, шпортом без більшого значіня практичного, шпортом найвисшим але заразом і найнебезпечнїйшим.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Кроховецкий.

TYGODNIK ILLUSTROWANY

З роком 1899-им розпочинаємо 40-ий рік істнованя нашого письма, хотячого і дальше бути приятелем кождого дому.

Завдяки моральній і материяльній підпорі суспільности, наш „Tygodnik“, почавши від скромного початку, міг розширити ся і станути на рівній степени з подібними видавництвами цілої Європи.

По мисли засади; „Поводжене обовязує“, старати ся будемо й дальше поступати наперед, аби бути першими в ряді ілюстрованих письм.

Почавши від 1-го січня 1899 року **розширяємо значно додаток повістий** „Tygodnika“: **кождий передплатник** нашого письма, крім самого письма і дотеперішного додатку повістий, додаваного в аркушах і занимаючого найзнаменитші твори чужої літератури, **одержить**

без ніякої доплати

(анї за книжки, анї за їх пересилку)

12 томів письм

ГЕНР. СЄНКЕВИЧА.

Письма Сєнкевича вийдуть в новім, старaннім виданю, **виключно для передплатників** „Tygodnik-a illustrowan-ого“ і обіймуть — виплявши спопуляризовану вже трильоґію —

всї новелї, повісти, листи з подорожий,

одним словом: цїлий доробок лїтературний знаменитого писателя, котрий здобув вже славу і популярність в цїлім сьвітї.

Кождий том **Бібліотеки СЄНКЕВИЧА** обнимати буде що найменше **10 аркушів**, формату звичайної 8-ки, **на добрім папері і добрим друком.** Загальне число томів буде около 30, містячих в собі слїдуючі твори Сєнкевича:

НОВЕЛЇ. Stary sługa. — Hania. — Szkice węglem. — Janko Muzykant. — Przez stepy. — Orso. — Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela. — Komedya z pomyłek. — Za chlebem. — Latarnik.— Niewola tatarska.— Jamioł. — Bartek zwycięzca. — Ta trzecia. — Sachem.— Sielanka.— Walka byków w Hiszpanii. — Wspomnienia z Mariposy. — Z puszczy Białowieskiej. — Wycieczka do Aten.— Wyrok Zeusa. — Z wrażeń włoskich. — Organista z Ponikły. — U źródła. — Lux in tenebris lucet. — Bądź błogosławiona. — Pójdźmy za Nim.

ЛИСТИ З ПОДОРОЖИЙ по Америцї і Африцї. — Листи з Риму, Венеції і Парижа.

ЛИСТИ О ЗОЛЇ.

ДРАМАТ. Na jedną kartę. — Czyja wina?

ПОВІСТИ. Bez dogmatu. — Rodzina Połanieckich. — Quo vadis, повість з часів Нерона.

Тим способом в протягу кількох лїт, кождий передплатник „Tygodnik-a illustrowan-ого“, одержуючи річно звиш 120 аркушів найлїпших творів лїтератури польскої, стане властителем бібліотеки Сєнкевича, недоступної доси задля високої цїни для ширшого загалу читаючих.

Редактор: Др. ЙОСИФ ВОЛЬФ.

В слїдуючім році „Tygodnik“ друковати буде одночасно **дві повісти оріґінальні,** іменно, крім

„KRZYŻAKÓW“ СЄНКЕВИЧА

зачнемо з Новим Роком 1899-им друк більшої повісти п. з.:

„ARGONAUCI“ Елїзи Ожешкової, і

ПРУСА „ТАМ!..“

Посїдаємо також оріґінальну працю славного нинї заграницею писателя **Станїслава Пшибишевского**, котрий написав для нас по польски поему прозою п. з.: **„JASNE NOCE“** ілюстровану К. БРОНЄВСКИМ.

Крім того в части белєтристичній маємо запевнене сотрудництво таких писателїв, як: **Bałucki Michał, Ks. Chełmicki Zygmunt, Gliński Kazimierz, Gomulicki Wiktor, Jankowski Czesław, Jeske-Choiński Teodor, Jordan, Konopnicka Marya, Lubowski Edward, Or-ot, Reymont Władysław, Marya Rodziewiczówna, Sewer, Szymański Ad., Tetmajer Kaz.** і і.

Також помістимо для нас написані три специяльні студиї:
„WSPÓŁCZEŚNI POECI POLSCY“ написав А. ЛЯНҐЕ.
„NOWA BELLETRYSTYKA POLSKA“ нап. А. ПОТОЦКИЙ.
„O KRYTYCE WSPÓŁCZESNEJ POLSKIEJ“ нап. Володисл. ЯБЛОНОВСКИЙ.

Посїдаємо також студию порівнавчу **Ігн. Матушевского**:

„Stanowisko Mickiewicza w literaturze powszechnej“,

та працю Л. КОРОТИНЬСКОГО **„O TOMASZU ZANIE“.**

Помістимо також незнані доси

LISTY ZYGMUNTA KRASINSKIEGO do Delfiny Potockiej (1839-1843),

з поясненями Раймунда Станїслава КАМІНЬСКОГО.

Знаний фільософ і знаток Плятона п. **В. Лютославский**, жертвував нам оріґінальну а дуже популярну розвідку п. з.:

„Istnienie duszy“,

в котрій, на підставі науковій доводить, що в чоловіцї треба конче признати істнованє індивідуально-духового початку.

Дальші серії цїкавої статї **Олександра Кравсгара**

„O DAWNYCH PAŁACACH WARSZAWSKICH“,

з многими ілюстрацийми, вже маємо, а крім того дуже інтересну річ **Г. Садовского** п. з.:

„ORDERY I OZNAKI HONOROWE DAWNEJ POLSKI“.

В безплатнім додатку повістевім помістимо новий роман історичний звістного нинї угорского автора **Юлїя Вернера** п. з.:

„Z POPIOŁÓW“.

Красний той і занимаючий роман з часів угорских війн домових, перетолкувала для „Tygodnik-а“ п. В. Ярошевска.

В ЧАСТИ ІЛЮСТРАЦИЙНІЙ подамо **репродукції найзнаменитших малярів наших також і красками.**

Видавці: ҐЕБЕТНЕР і ВОЛЬФ.

Передплату для ЛЬВОВА і ГАЛИЧИНИ принимає, числа оказові і проспекта даром висилає

Головна Аґенция і Експедиция „TYGODNIKA“ у Львові

Пасаж Гавсмана ч. 9 і всї книгарнї і контори письм.

Передплата виносить з додатками і премією т. є. з 12 томами письм Сєнкевича:

У Львові: квартально: **3** зр. **60** кр., піврічно: **7** зр. 20 кр., річно: **14** зр. **40** кр.

В Галичинї з пересилкою почтовою: квартально: **3** зр. **75** кр., піврічно: **7** зр. **50** кр, річно: **15** зр.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).